
6. Мольчак Я.О., Герасимчук З.В., Мисковець І.Я. Річки та їх басейни в умовах техногенезу. Луцьк: РВВ ЛДТУ, 2004. 336 с.

7. Сукар Х. Геоекологічні проблеми водних ресурсів Збараського району. Магістерський науковий вісник ТНПУ ім. В. Гнатюка. 2017. №27. С. 108-110.

8. Царик Л.П. Еколого-географічний аналіз і оцінювання території: теорія та практика. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. 256 с.

9. Царик Л., Царик П., Царик В. Долина річки Гнізни в геоекологічному вимірі. Вісник Тернопільського відділу Українського географічного товариства. №2 (випуск 2). 2019. С. 25-31.

10. Царик Л. П., Царик П. Л., Кузик І. Р., Царик В. Л. Природокористування та охорона природи у басейнах малих річок: монографія. Вид. 2-ге доп. і перероб. Тернопіль: Тайп, 2021. 162 с

Віталій ФІЛИК, студент
Науковий керівник: **доктор філософії (PhD) Кузик І.Р.**

ВОДОКОРИСТУВАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД БАСЕЙНУ РІЧКИ ГОРИНЬ У МЕЖАХ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

На сучасному етапі розвитку суспільства однією з найважливіших проблем є охорона підземних та поверхневих водних ресурсів. Необхідність збереження гідрологічних ресурсів зумовлена недостатньою потужністю очисних споруд, неефективністю їх роботи, внаслідок перевантаження та застарілості обладнання. Останнім часом спостерігається тенденція до зниження обсягів використання води на потреби різних галузей господарства, проте частка забруднених стоків у зворотних водах є досить високою, що викликає значне забруднення водойм стічними водами [6].

Аналіз структури водокористування територіальних громад басейну річки Горинь в межах Тернопільської області, за даними звітів форми 2ТП, показав, що за 2021 рік у басейні річки було забрано із природних водних об'єктів близько 300 тис. м³ води, у тому числі із підземних водозаборів – 276 тис. м³ [2]. Використано 400 тис. м³ свіжої води, у тому числі на питні і санітарно-гігієнічні потреби – 160 тис. м³, на виробничі потреби – 240 тис. м³ (рис. 1). Найбільше забрано і використано свіжої води у Лановецькій (218 тис. м³) та Борсуківській (153 тис. м³) територіальних громадах, найменше у Лопушенській ТГ [2].

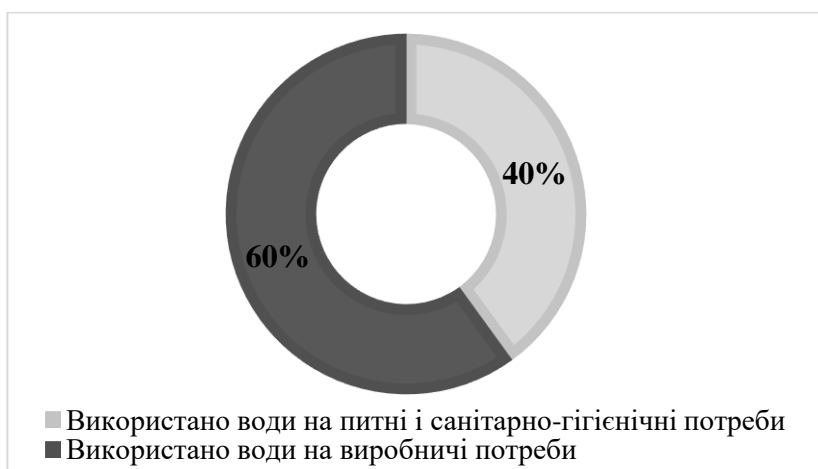

Рис. 1 Структура водокористування тернопільської частини басейну річки Горинь

Обсяги загального водовідведення у нижній течії басейну річки Горинь за 2021 рік склали 100 тис. м³ води [2]. У поверхневі водні об'єкти досліджуваної території за звітний рік було скинуто 78 тис. м³ стічних вод. Усі ці обліковані стоки належать до категорії забруднених зворотних вод! У чотирьох територіальних громадах тернопільської частини басейну р. Горинь очищення стічних вод на очисних спорудах не відбувається. Аналіз скидання зворотних вод у поверхневі водні об'єкти Тернопільської області, за даними екологічного паспорту області [3], показав, що за останні 6 років у річку було

скинуто понад 410 тис. м³ забруднених (без очищення) або недостатньо очищених зворотних вод. Разом із цими стоками у річку Горинь впродовж цього часу потрапило близько 470 т забруднюючих речовин (рис. 2) [9].

Рис. 1. Динаміка скидання забруднених зворотних вод у річку Горинь у межах Тернопільської області [3]

Отож, основними геоекологічними проблемами басейну річки Горинь у межах Тернопільської області є розбалансованість структури земельних угідь та забруднення вод. За результатами аналізу структури водокористування територіальних громад басейну річки Горинь у межах Тернопільської області, можна зробити висновок про порушення окремих параметрів екологічної безпеки досліджуваної території. Високі обсяги водозабору (300 тис. м³) та скидання у поверхневі водні об'єкти забруднених стічних вод (78 тис. м³) є негативними тенденціями у формуванні збалансованої системи водокористування досліджуваної частини басейну річки Горинь.

Література:

1. Бедункова О.О. Генотоксичний моніторинг водного середовища у нижній течії річки Горинь. Агроекологічний журнал. №1. 2017. С. 36-42.
2. Державне агентство водних ресурсів України. Державний облік водокористування. URL: <https://www.davr.gov.ua/derzhavnij-oblik-vodokoristuvannya> (дата звернення 23.02.2023).
3. Екологічний паспорт регіону Тернопільська область 2021 рік. URL: <https://ecology.te.gov.ua/media/uploads/%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BF%D0%B0%D1%81%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%822021.pdf> (дата звернення 13.02.2023).
4. Клименко О.М., Буцяк В.І. Екологічна оцінка якості води річки Горинь та її приток. Вісник ЛНУВМБТ ім. С.З. Гжицького. Том 15. №3 (57). 2013. С. 342-349.
5. Природні умови та ресурси Тернопільщини. За заг. ред. М. Сивого, Л. Царика. Тернопіль: ТзОВ: «Терно-граф», 2011. 512 с.
6. Природокористування: навчальний посібник. За ред. проф. Л.П. Царика. Тернопіль: редакційно-видавничий відділ ТНПУ, 2015. 398 с.
7. Статнік І.І. Екологічний стан басейну річки Горинь. Вісник Української державної академії водного господарства. Вип. 1. 1998. С.78-81
8. Царик Л.П. Еколого-географічний аналіз і оцінювання території: теорія та практика. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. 256 с.
9. Філик В. Геоекологічні проблеми річки Горинь у межах Вишнівецької територіальної громади. Матеріали звітної наукової конференції викладачів, аспірантів, магістрантів, студентів кафедри геоекології та методики навчання екологічних дисциплін та НДЛ «Модельовання еколого-географічних систем». Тернопіль: ТНПУ, 2022. С. 177-183.
10. Tsaryk L., Yankovska L., Tsaryk P., Novyts'ka S., Kuzyk I. (2020). Geoeological problems of decentralization (on Ternopol region materials). Journal of Geology, Geography and Geocology, 29.(1), 196-205.